

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Una ofrena musical

LA GUIRLANDE i dLux.pro

Dissabte 10 de maig de 2025, 19h.

Rectoria de Godmar
CALLÚS (BAGES)

Valora'ns

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Fes-te amic i consulta la resta de
programació d'Espurnes Barroques!

www.espurnesbarroques.cat

Programa

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

L'ofrena musical

1. Thema regium (flauta)
2. Ricercar a 3 (clavicèmbal)
3. Canon perpetuus super thema regium (flauta, violí, viola de gamba i clavicèmbal)
4. Canon 1 a 2 cancrizant (clavicèmbal)
5. Canon 2 a 2 violini in unisono (2 violins, viola de gamba i clavicèmbal)
6. Canon 3 a 2 per motum contrarium (flauta i clavicèmbal)
7. Canon 4 a 2 per augmentationem, contrario moru (2 violins i viola de gamba)
8. Canon 5 a 2 per tonos (violí i clavicèmbal)
9. Fuga canonica in epidiapente (flauta, violí, viola de gamba i clavicèmbal)
10. Ricercar a 6 (clavicèmbal)
11. Canon a 2 (clavicèmbal)
12. Canon a 4 (flauta, 2 violins, viola de gamba i clavicèmbal)
13. Trio sonata (flauta, violí, viola de gamba i clavicèmbal)
14. Canon perpetuus (flauta, violí, viola de gamba i clavicèmbal)

Durada musical aproximada: 60'

Notes al programa

LA FUGA PRUSSIANA

Exordio

Pot semblar paradoxal que una de les produccions musicals més imponents de tota la història de la música sigui el fruit creatiu d'un modest organista de les poblacions d'Arnstadt, Mühlhausen i Weimar, esdevingut Kapelmeister del petit principat de Köthen i, finalment, kantor de les esglésies del nucli antic de Leipzig. Totes, poblacions luteranes de Turíngia i Saxònia, on també vivia repartida la seva extensa família. Curiosament, Johann Sebastian Bach va ser el primer membre de la seva nissaga de músics de qui s'ha pogut documentar un vincle musical amb la monarquia Prussiana, aleshores calvinista.

Malgrat que mai no va estar en la nòmina de la cort, sabem que ja el 1718, el príncep Leopold de Köthen va enviar Bach a Berlín per encarregar un clavicèmbal al taller de Michael Mietke, tornant l'any següent a recollir-lo. Potser va ser en una d'aquestes visites quan va conèixer el marcgravi de Brandenburg, destinatari dels cèlebres concerts homònims. El seu segon fill, Carl Philipp Emanuel Bach, va anar a viure a Berlín, quan el seu patró Frederic II (el Gran), va esdevenir rei el 1740. J.S. Bach el va visitar l'estiu de 1741, moment en què va compondre la Sonata per a flauta en mi major BWV 1035, destinada a Michael Gabriel Fredersdorf, secretari personal del monarca i també flautista.

Narratio

Però l'anada més referenciada del gran mestre a Berlín es va produir el maig de 1747, concretament a la veïna Potsdam. No sabem si va ser al Palau central o bé a la residència de Sanssouci, que aleshores estava en la fase final de construcció. Johann Nikolaus Forkel, en la primera biografia de Bach publicada el 1802, ens descriu detalladament la trobada de Bach amb el rei Frederic: «L'art de Johann Sebastian Bach aleshores ja tenia fama de superar-ho tot, i aquesta fama s'havia estès de tal manera que també el rei n'havia sentit sovint comentaris i lloances. Això li va despertar un viu interès per sentir i conèixer personalment un artista tan gran.

[...] L'any 1747 Bach es va decidir finalment a emprendre aquest viatge en companyia del seu fill gran Wilhelm Friedemann. En aquesta època, el rei ofería cada vespre un concert de cambra. Un vespre, just en el moment en què preparava l'instrument i els músics ja es trobaven reunits, un oficial li va lliurar el llistat dels estrangers que havien arribat. [...] De seguida es va girar cap als membres de la capella i va dir: "Senyors meus, el vell Bach ha vingut!" [...] Aquell vespre, el rei va renunciar al seu concert de flauta i va instar Bach a provar els seus fortepianos Silbermann, escampats per diferents cambres del palau. Després d'haver-ho fet durant una estona, Bach va demanar al rei que li donés un tema de fuga per improvisar-ne una sense cap preparació. El rei, per comprovar fins a quin límit podia arribar aquell art, va expressar el desig de sentir Bach interpretant també una fuga a sis veus. [...] Quan Bach va tornar a Leipzig, va reprendre el tema que li havia donat el rei, el va desenvolupar a 3 i 6 veus, afegint diverses peces en estil canònic i fent imprimir tot el conjunt sota el títol d'Ofrena musical, dedicant-lo a l'autor del tema.»

Argumentatio

Queda clar, doncs, que aquell 7 de maig de 1747, probablement en un fortepiano, Bach va improvisar una fuga a tres veus sobre el tema que li va donar el rei (thema regium), essent aquesta fuga l'embrió de l'Ofrena musical. En el recull hi trobem un segon ricercare, a sis veus, anomenat pel mateix Bach "Fuga prussiana", i que s'ha relacionat amb l'esmentada improvisació d'una fuga a sis veus, encara que, davant del monarca, aquesta sembla que la va fer sobre un tema propi.

Poc després de tornar a Leipzig, va començar a treballar en el recull format per tretze peces: els dos ricercare, una sonata a trio (la peça més extensa del recull), una fuga canònica i nou cànons, tot basat en l'esmentat thema regium. En poques setmanes havia completat l'esplèndida Ofrena musical, que el 30 de setembre següent ja s'anunciava en un diari de Leipzig.

Peroratio

De cara a la interpretació de l'obra, un aspecte a tenir en compte és l'estat de les fonts. Els manuscrits autògrafs no han sobreviscut, excepte el del ricercare a sis veus. Per tant, es depèn de l'edició original de 1747, que consta de cinc reculls separats d'impressió. Per tant, ¿quina seria la seqüència correcta a l'hora d'interpretar l'Ofrena?

En un interessant article sobre aquesta qüestió, l'experta alemanya Ursula Kirkendale (1932-2013), va aportar una nova reflexió que pot influir en la interpretació pràctica de l'obra. En primer lloc, destaca la gran vigència que en els temps de Bach, entre els erudits com ell mateix, hi havia encara dels principis retòrics exposats pel pensador romà Marc Fabi Quintilià al segle I de la nostra era, exposats en la seva obra *Institutio Oratoria*, on va suggerir que un discurs ha de tenir una introducció (exordio), una exposició (narratio), una confirmació (argumentatio), una refutació (peroratio) i una conclusió (actio).

Kirkendale defensa que Bach havia de conèixer perfectament aquests principis, i que l'estructura retòrica proposada per Quintilià podria ajudar els intèrprets a comprendre millor i establir l'ordre amb què Bach hauria plantejat l'organització real de la seva "ofrena". A més, l'article especula amb la importància que l'ús de la improvisació podria tenir en la interpretació de l'obra.

Actio

La tesi de Kirkendale ha inspirat els intèrprets d'aquest concert inaugural, el grup La Guirlande, dirigit per Luis Martínez Pueyo, a adoptar un enfocament flexible i creatiu en la seva interpretació, obrint així una nova perspectiva que sens dubte contribuirà a convertir aquesta vetllada en un inoblidable viatge en el temps a través del diàleg entre música, retòrica, arts plàstiques i tecnologia.

Joan Vives
Periodista

Fitxa artística

JOAN RODÓN (dLux.pro), artista visual

LA GUIRLANDE

Andrés Murillo, *violí*

Vadym Makarenko, *violí*

Bruno Hurtado, *viola de gamba*

Joan Boronat, *clavicèmbal*

Luís Martínez Pueyo, *traverso i direcció*

Biografies

JOAN RODÓN

Format en realització audiovisual i edició de vídeo, Rodón és un dissenyador audiovisual especialitzat en arts escèniques. L'any 2000 s'incorpora a la companyia La Fura dels Baus com a responsable de vídeo, on descobreix les arts escèniques i participa en nombrosos projectes d'intens contingut visual. El 2009 inicia la seva trajectòria com a vídeo-dissenyador independent i, des d'aleshores, ha desenvolupat una extensa carrera treballant en teatre, òpera, musicals, esdeveniments i video-mappings.

Entre els seus treballs més destacats en l'àmbit operístic hi figuren *L'Arbore di Diana* i *Una Cosa Rara* de Vicente Martín i Soler, *Salomé* de Strauss, *Jerusalem* de Verdi, *Thaïs* de Massenet i *Idomeneo* de Mozart, totes dirigides per Francisco Negrín. També ha col·laborat en *Iolanta* de Txaikovski, sota la direcció de David Hermann, i en el recitatiu *Maddalena ai Piedi di Cristo* de Caldara, dirigit per Frederic Amat. Altres projectes inclouen *La Cuina de Rossini*, dirigida per David Selvas al Gran Teatre del Liceu; *Macbeth* de Verdi, amb direcció escènica de Jaume Plensa també al Liceu; i un treball de video-mapping per a la simfonia *Prometeo*, *Poema de Fuego* de Scriabin, a l'Auditorio Nacional de Música.

En el terreny teatral, ha col·laborat en produccions com *Dunas* de Sidi Larbi Cherkaoui i María Pagés, i *El Comte Arnau*, dirigida per Hermann Bonnin. Ha treballat amb Miguel del Arco en *Deseo*, *Misántropo*, *Un Enemic del Poble* i *Hamlet*, i amb Juan Carlos Martel en *Inframón*, *Sis Personatges* i *La Malaltia* al Teatre Lliure. També ha participat en obres dirigides per Raimon Molins (*Júlia*, *Alba*, *Érem 3 Germanes*, *Himmelweg*), per Victòria Szpunberg (*El Pes d'Un Cos* al TNC), per Paul Oteyza i Antonio Najarro (*Merina*), i per Carme Portaceli (*Anna Karenina*).

Joan Rodón ha col·laborat amb produccions musicals com *El Màgic d'Oz*, dirigida per David Selvas; *Gente Bien* de La Cubana; *Mar i Cel* i *Maremar* de Dagoll Dagom; *Cómo está Madrid!* de Miguel del Arco i *My Fair Lady*, produïda per Stage Entertainment, entre altres.

Fora de l'àmbit estrictament escènic, ha dissenyat visuals per a projectes destacats com el festival Umbra Light Festival de Vitoria (2020–2025); la gira 1,2,3... *Sopa de Cabra*; les gales dels Premis Gaudí i Premis de la Música 2020; els Premis Max 2024; la Gala *50 Anys de Dagoll Dagom* o el concert *Maaambo* de La Cubana a l'Auditori de Barcelona, entre altres.

Fora de l'àmbit estrictament escènic, ha dissenyat visuals per a projectes destacats com el festival Umbra Light Festival de Vitoria (2020–2025); la gira 1,2,3... *Sopa de Cabra*; les gales dels Premis Gaudí 2020 i Premis de la Música 2020; els Premis Max 2024; la Gala dels 50 Anys de Dagoll Dagom o el concert *Maaambo* de La Cubana a l'Auditori de Barcelona, entre altres.

LA GUIRLANDE

Fundat pel flautista **Luis Martínez Pueyo** a la Schola Cantorum Basiliensis, La Guirlande és un dels ensembles especialitzats en la interpretació historicista de la música dels segles XVIII i XIX més versàtils del panorama actual. El seu repertori se centra en aquella música dels segles XVIII i XIX on la flauta hi té un paper fonamental: des de la sonata per a flauta – amb clavicèmbal o pianoforte obligat, així com amb baix continu– fins al concert solista, passant per tota mena de combinacions de música de cambra. A més, l'ús d'instruments originals o rèpliques dels mateixos, així com un estudi històric rigorós de la pràctica interpretativa a través de diversos tractats i fonts, marquen l'objectiu principal de La Guirlande: aconseguir una interpretació del repertori el més fidel possible a la idea original de cadascun dels compositors.

La Guirlande compta amb músics de reconegut prestigi en el camp de la interpretació historicista. Formats en algunes de les escoles més importants del món en l'àmbit de la música antiga, tots ells col·laboren amb ensembles i orquestres de renom a nivell europeu i internacional.

La Guirlande ha participat en destacats festivals com el Freunde Alter Musik Basel, Wimbledon International Music Festival, Festival Internacional de Santander, Festival de Música Antigua de Úbeda y Baeza, Festival de Música Antigua de Sevilla, Festival Internacional de Arte Sacro de la Comunidad de Madrid, Festival de Música Antigua de Peñíscola, Festival Internazionale di Musica Antica Note Senza Tempo i Musica Cordis Konzertreihe Egerkingen, entre d'altres. A més, organitza el Festival de Música Antiga d'Épila.

El nom *La Guirlande* fa referència a un dels símbols del Déu Apol·lo, emblema de la glòria artística, la saviesa i els jocs.

LUIS MARTÍNEZ PUEYO

Luis Martínez Pueyo és flautista i especialista en instruments històrics. Després d'estudiar flauta travessera al Conservatori Superior de Música d'Aragó, inicia la seva formació en traverso a l'ESMUC amb Marc Hantaï, amb qui continuarà els estudis a la Schola Cantorum Basiliensis. Paral·lelament, rep classes de flauta clàssica i romàntica a París amb Amélie Michel (Orchestre des Champs Elysées).

Ha ampliat la seva formació amb figures destacades de la música antiga com Barthold Kuijken, Wilbert Hazelzet, Rachel Brown, Hopkinson Smith, Kristian Bezuidenhout o Amandine Beyer, entre molts altres.

És membre fundador i director artístic de La Guirlande, grup especialitzat en música dels segles XVIII i XIX. Ha estat premiat en diversos concursos i ha col·laborat amb prestigioses formacions com Orchestra of the Age of Enlightenment, Anima Eterna Brugge, Collegium 1704, Les Musiciens du Prince, Forma Antiqua o Orquestra Barroca Catalana, actuant arreu d'Europa i als Estats Units.

Ha enregistrat per segells com Decca, Glossa, Passacaille o Vanitas, i actualment és professor de traverso a l'ESMUC i director artístic del Festival de Música Antiga d'Épila.

Tast gastronòmic

Casa Dalmases - www.casadalmases.org

Celler Abadal - abadal.net

El retaule de Viladelleva

En motiu dels actes del mil·lenari de Viladelleva, el retaule de l'ermita de Viladelleva s'ha traslladat a la Rectoria de Godmar abans d'arribar a la seva ubicació definitiva al Museu del Barroc de Catalunya - Museu de Manresa gràcies a la implicació de moltes persones.

Des de la Fundació Espurnes Barroques volem expressar el nostre agraïment més sincer a l'alcaldeessa de Callús, Elisabet Hernández i a la resta de membres del seu equip de govern i de l'Ajuntament, al personal del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya, al director del Museu del Barroc, Francesc Vilà, als membres de la brigada municipal de Callús, als antics propietaris del retaule, representats per Joan Planas, al fuster Pere Sucarrats, i també a Marc Mora i a la família Oliu-Quintana, que ens han posat tots les facilitats obrint-nos les portes de la Rectoria de Godmar.

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona

Diputació de Lleida
La força dels municipis

GOBIERNO
DE ESPAÑA

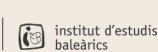
MINISTERIO
DE CULTURA

Amb la col·laboració especial de:

Sabadell
Fundació

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajuda de:

Gestoria Mas Solsona SL · Instal·lacions AGE · Oli Migjorn · Alapont SA · Knauf · Solsona Experience · Oliva Torras · La Mare Cultural · Tèxtil Olius · Òptica Jané · Vidres Solsona · Fustes Jané · La Farga del Solsonès · Farmàcia Òptica Casas · Farmàcia M. Teresa Comas Riu · Òmnium Segarra · Koobin · Constructora de Solsona · Epar Sala · Fusteria Espiral · Gestoria Bials Forumgestió Assessors · Ganivets Pellarès · Carnisseria Solvi · La Salivera · Càmping La Ribera · Allotjaments El Miracle · Hotel El Monegal · Hotel Sant Roc · La Garriga de Castelladral · Urbi Apartments · MMPlats · Casa d'Espiritualitat del Miracle · El Firabar Acústic Barna · Associació d'Amics de Vergós Guerreat · Associació cultural Riubrogent · Associació Amics de Coaner Distribucions Feu · Cuadrench arquitectura

Productors:

Jordi Roca · Casa Dalmases · Cafès Gener · November Tea · Forn Coma · Celler Abadal · Torre Lluvià (DO Pla de Bages i AMPANS) · Col·lectiu Eixarcolant · Mel Solsonina · Casa Cacao · Parc de les Olors de Claret · Carquinyolis del Miracle Formateria Cal Pujolet · Mel de Su · El Rosal · Pàmies Vitae · Aromes de Montserrat · Trufats · Pla d'Abella · Celler Comalats Granja Godall · Casa Guspí · L'Aubagueta · Oli Migjorn · Sal de Cardona · Ous de Simats · Pastoret · La Garbiana · Xocolates Aynousé · Selecte Wine Store · Pastisseria El Príncep · Cellers Domenys · Vins Piteus · Comunitat marroquina de Guissona · L'Olivera · Pastisseria Cal Santa · Fidel Serra · Torrons Vicens · El Celler de Mura · La Cabana d'en Geli · Inés Rosales · Celler Collbaix-El Molí · Forn Pastisseria Camps · Restaurant Crisami · Celler Grau i Grau · Fruits secs Borges · Fruits secs Rius

Mitjans col·laboradors:

Espurnes Barroques és membre de:

